

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Bohuslava Hnízdila a JUDr. Kateřiny Šimáčkové v právní věci žalobkyně: **Ing. O. B.**, zastoupené JUDr. Alexandrem Királym, Ph.D., advokátem, se sídlem L. Podéště 1883/5, Ostrava - Poruba, proti žalovanému: **Krajský úřad Moravskoslezského kraje**, odbor sociálních věcí, se sídlem 28. října 117, Ostrava, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 1. 2010, č. j. MSK 327/2010, sp. zn. SOC/260/2010/Tyl, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. 1. 2012, č. j. 38 Ad 7/2010 - 99,

takto:

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. 1. 2012, č. j. 38 Ad 7/2010 - 99, **se ruší** a věc **se** tomuto soudu **vrací** k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

[1] Žalobkyně se žalobou domáhala zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 1. 2010, č. j. MSK 327/2010, sp. zn. SOC/260/2010/Tyl, jímž žalovaný zamítl jako opožděné odvolání žalobkyně proti rozhodnutí Úřadu práce v Ostravě, odboru státní sociální podpory ze dne 7. 12. 2009, č. j. 6848/9/OTB - 1/5, o odnětí dávky státní sociální podpory příspěvek na bydlení.

[2] Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 7. 10. 2011, č. j. 38 Ad 7/2010 - 70, řízení přerušil z důvodu zahájení řízení o obnově správního řízení; krajský soud následně usnesením ze dne 26. 1. 2012, č. j. 38 Ad 7/2010 - 99, rozhodl o pokračování řízení o žalobě a zároveň toto řízení zastavil pro zpětvzetí žaloby (výrok I.); současně rozhodl o povinnosti žalovaného zaplatit žalobkyni náklady řízení ve výši 16 511 Kč (výrok II.).

[3] Krajský soud v odůvodnění uvedl, že žalobkyně prostřednictvím svého zástupce podáním ze dne 10. 1. 2012 vzala žalobu zpět, soud proto rozhodl o pokračování v přerušeném řízení a poté řízení zastavil. Krajský soud uložil žalovanému podle § 60 odst. 3 věty druhé zákona č. 150/2002 Sb., zaplatit žalobkyni náklady řízení ve výši 16 511 Kč, neboť žaloba byla vzata zpět pro pozdější chování žalovaného, jenž v průběhu soudního řízení vydal nové správní rozhodnutí, kterým odvolání žalobkyně věcně rozhodl.

II. Kasační stížnost

[4] Žalovaný (dále též jen „*stěžovatel*“) včasnou kasační stížnosti namítl dle §103 odst. 1 písm. c) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní dále jen „s. ř. s.“, nedostatek své pasivní legitimace v řízení, neboť s účinností zákona č. 366/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, od 1. 1. 2012 ex lege přešla působnost odvolacího orgánu (dříve žalovaného) na Ministerstvo práce a sociálních věcí, jenž je v řízení takto účastníkem; stěžovatel poukázal na sdělení ze dne 30. 12. 2011, jímž informoval krajský soud o přechodu působnosti ve věci, resp. vstupu Ministerstva práce a sociálních věcí do řízení namísto žalovaného.

[5] Stěžovatel namítl nepřezkoumatelnost výroku II. napadeného usnesení (o povinnosti uhradit náklady řízení žalobkyni) pro nedostatek důvodů rozhodnutí /§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s./, a to ve vztahu k nákladům vyčísleným obecným zmocněncem žalobkyně i k nákladům zastoupení advokátem. Dle stěžovatele krajský soud nesprávně přiznal žalobkyni náklady řízení, aniž se blíže zabýval přiměřeností, účelností a důvodností vynaložených nákladů. Bydliště obecného zmocněnce (syna žalobkyně) je v Ostravě; přechodný pobyt mimo místo bydliště, zvláště z důvodu studia, podle stěžovatele bez dalšího neznamená povinnost hradit v celém rozsahu jeho cestovní náklady, když pro účely náhrady nákladů řízení je nutno především vždy dovodit účel cesty, v případě žalobkyně zvážit zda cesta obecného zmocněnce byla učiněna z důvodu návštěvy bydliště, příp. i z důvodu návštěvy bydliště. Krajský soud se dle stěžovatele dále nezabýval nepřiměřeností nákladů obecného zmocněnce automobilem, jež několikanásobně převyšují náklady cestování např. vlakem, či účtované za právní služby zastoupení žalobkyně advokátem. Stěžovatel rovněž vytkl soudu, že k žádosti o odročení jednání dne 31. 3. 2011 pro nemoc pověřené zástupkyně s šestidenním předstihem neinformoval i žalobkyni o odročení jednání, obdobně jako to učinil soud ve vztahu k jednání původně nařízenému na den 2. 6. 2011, čímž stěžovatele nedůvodně zatížil náklady. Stěžovatel rovněž zpochybnil náklady za spotřebu pohonných hmot; cena nebyla účtována podle vyhlášky č. 377/2010 Sb.; stěžovatel poukázal i na rozdíl ujetých kilometrů při první a druhé cestě obecného zmocněnce z Plzně do Ostravy a zpět. Advokát žalobkyně dle stěžovatele nespecifikoval účtované úkony právní pomoci, omezil se na konstatování jejich počtu, přičemž stěžovatel nesouhlasil s tímto počtem úkonů právní pomoci a současně namítl neúčelovost uskutečněných úkonů, kdy ze strany advokáta došlo fakticky pouze ke zpětvzetí žaloby.

[6] Stěžovatel rovněž navrhl, aby Nejvyšší správní soud přiznal kasační stížnosti odkladný účinek, neboť právními účinky rozsudku by byl zavázán hradit náklady řízení;

při zaujetí odlišeného právního názoru oproti krajskému soudu, by stěžovateli vznikla újma na vyplacených částkách, kdy by byl při zrušení rozsudku nedůvodně zatížen následným vymáháním vyplacených finančních prostředků, což na něm nelze spravedlivě požadovat. Stěžovatel v této souvislosti poukázal na zjevnou neefektivnost celého procesu vyplacení a následného vymáhání finančních prostředků.

[7] Žalobkyně prostřednictvím zástupce dne 13. 3. 2012 požádala Nejvyšší správní soud o prodloužení lhůty k vyjádření k obsahu kasační stížnosti, neboť zástupce zastupoval žalobkyni původně toliko v žalobním řízení a současně požádal o prodloužení lhůty i pro náhlé úmrtí babičky partnerky zastupujícího advokáta. K návrhu na přiznání odkladného účinku žalobkyně uvedla, že stěžovateli nevznikla žádná, natož nenahraditelná újma, když před několika dny k rukám žalobkyně uhradil podstatnou část nákladů řízení, k čemuž byl stěžovatel zavázán napadeným pravomocným usnesením. Do dne rozhodnutí Nejvyššího správního soudu žádné další vyjádření žalobkyně soudu neposkytla.

[8] Nejvyšší správní soud požádal přípisem č. j. 6 Ads 39/202 - 21 ze dne 15. 3. 2012 stěžovatele o sdělení, v jaké výši, příp. zda zcela nahradil žalobkyni náklady řízení, a zda i za této situace trvá dále na návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti; stěžovatel se k výzvě soudu ve stanovené lhůtě jednoho týdne nevyjádřil.

III. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[9] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti; ta byla podána oprávněnou osobou (§ 105 odst. 1 s. ř. s.) včas a ve stanovené lhůtě (§106 s. ř. s.); za stěžovatele jedná osoba s vysokoškolským právnickým vzděláním, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[10] Nejvyšší správní soud se dále zabýval posouzením přípustnosti kasační stížnosti. Stěžovatel řízení před krajským soudem vytýká zmatečnost pro chybějící podmínky řízení, konkrétně nedostatek pasivní legitimace žalovaného /§ 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s./; Nejvyšší správní soud tuto kasační námitku subsumoval pod kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., neboť stěžovatel se domáhá nápravy vady řízení, v jejímž důsledku byl nesprávně považován za žalovaného. Pokud stěžovatel podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. vůči výroku II. usnesení krajského soudu namítá nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů, Nejvyšší správní soud posoudil přípustnost kasační stížnosti ve vztahu k § 104 odst. 2 s. ř. s., podle něhož je nepřípustná kasační stížnost, směřující jen proti výroku o nákladech řízení nebo proti důvodům rozhodnutí. Podle usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 6. 2010, č. j. 7 Afs 1/2007 - 26, dostupném na www.nssoud.cz zákonodárce nemínil absolutně a bezvýjimečně vyloučit přezkum výroku o nákladech řízení, ale naopak umožnit jej tam, kdy Nejvyšší správní soud věcně přezkoumává výrok o věci samé; ustanovení § 104 odst. 2 s. ř. s. je proto aplikovatelné pouze na kasační stížnosti podané výlučně proti výroku o nákladech řízení. Vzhledem k tomu, že stěžovatel kasační stížností v prvé řadě dovozuje zmatečnost resp. vady řízení před krajským soudem pro nedostatek své pasivní legitimace a až poté výroku o nákladech řízení, posoudil soud kasační stížnost jako přípustnou.

[11] Účastníky řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu jsou žalobce (§ 65 s. ř. s.) a žalovaný správní orgán, jímž je dle § 69 s. ř. s. správní orgán, který rozhodl v posledním stupni, nebo správní orgán, na který jeho působnost přešla. V době podání žaloby byli účastníky sporu žalobkyně a žalovaný Krajský úřad Moravskoslezského kraje jako správní orgán II. stupně, který rozhodl o odvolání žalobkyně. S účinností zákona č. 366/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, od 1. 1. 2012 přešla působnost odvolacího orgánu (mj. ve věcech státní sociální podpory) z jednotlivých krajských úřadů na Ministerstvo práce a sociálních věcí. Takto např. podle článku VIII bodu 10 cit. zákona (přechodná ustanovení k zákonu č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů) od 1. 1. 2012 odvolací správní řízení pravomocně neskončená do 1. 1. 2012 dokončí ministerstvo, které obdobně provede správní řízení, zruší-li po 1. 1. 2012 soud rozhodnutí původního odvolacího orgánu, tj. krajského úřadu; není pochyb o tom, že s účinností od 1. 1. 2012 dle § 69 s. ř. s. přešla působnost žalovaného správního orgánu, který rozhodl v posledním stupni, na Ministerstvo práce a sociálních věcí. S přechodem této působnosti přešla na ministerstvo i pasivní žalobní legitimace účastníka řízení.

[12] Obdobně jako procesní nástupnictví (srov. § 107 o. s. ř.) i přechod věcné legitimace ex lege je právní skutečností mající bezprostřední vliv na podmínky řízení, za nichž soud může rozhodnout ve věci samé (§ 103 o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s.). Poté, co v průběhu řízení přešla působnost odvolacího orgánu ze stěžovatele na Ministerstvo práce a sociálních věcí, soud k této skutečnosti nepřihlédl a chybně řízení dokončil se stěžovatelem (původním účastníkem) na straně žalovaného, jemuž následně uložil povinnost nahradit žalobkyni náklady řízení; krajský soud tímto řízení zatížil vadou pro absenci pasivní legitimace účastníka sporu znamenající nezákonnost vydaného usnesení. Krajský soud navíc nesprávně nepřihlédl k tomu, že stěžovatel (pravděpodobně z procesní opatrnosti) přípisem doručeným dne 30. 12. 2011 krajský soud informoval o v přípise vyjmenovaných sporech, u nichž přejde s účinností od 1. 1. 2012 působnost odvolacího orgánu na Ministerstvo práce a sociálních věcí.

[13] Nejvyšší správní soud z tohoto důvodu shledal kasační námitku stěžovatele dle §103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. důvodnou.

[14] Za situace, kdy Nejvyšší správní soud zrušil napadené usnesení pro vadu řízení před krajským soudem spočívající v nedostatku pasivní legitimace stěžovatele, pozbývá významu posouzení kasační námitky vůči výroku II. usnesení o povinnosti nahradit žalobkyni náklady řízení.

[15] Pokud však Krajský soud v Ostravě výrokem II. napadeného usnesení uložil žalovanému povinnost nahradit náklady řízení žalobkyni ve výši 16 511 Kč podle § 60 odst. 3 s. ř. s. z důvodu zpětvzetí žaloby pro pozdější chování žalovaného (žalovaný v novém řízení projednal odvolání žalobkyně a rozhodnutím ze dne 21. 12. 2011, č. j. MSK 217033/2011, sp. zn. SOC/40476/2011/Gru zrušil původně žalované rozhodnutí), Nejvyšší správní soud nepřehlédl, že krajský soud žalobkyni přiznal náhradu nákladů, aniž by se řádně zabýval důvodností jí vynaložených nákladů (srov. § 60 odst. 1 s. ř. s.). V této

souvislosti bude v dalším řízení na krajském soudu, aby posoudil důvodnost zejména vynaložených cestovních výdajů obecného zmocněnce žalobkyně. Z přiložených podkladů vyplynulo, že obecný zmocněnec – syn žalobkyně - se v době žalobního řízení přechodně zdržoval v Plzni z důvodu studia; ze spisového materiálu rovněž vyplynulo, že obecný zmocněnce je trvale hlášen na stejné adrese trvalého bydliště jako žalobkyně; ostatně dle žádosti žalobkyně ze dne 27. 7. 2009 o dávku i dle rozhodnutí správního orgánu 1. stupně o odnětí dávky příspěvek na bydlení ze dne 7. 12.2009, č. j. 6848/9/OTB - 1/5 byl obecný zmocněnec společně posuzovanou osobou pro tuto dávku (srov. § 7 odst. 6 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění k datu vydání rozhodnutí), přičemž přechodný pobyt obecného zmocněnce v místě studia nenabyl takové intenzity a trvání, aby úřad státní sociální podpory k obecnému zmocněnci nepřihlížel jako ke společně posuzované osobě (srov. §7 odst. 7 a 9 zákona o státní sociální podpoře). Za těchto okolností pak vzniká pochybnost o důvodnosti cest obecného zmocněnce do místa trvalého bydliště dne 30. 3. 2011 a 13. 7. 2011, jež je totožné s místem trvalého bydliště žalobkyně, včetně cesty zpět do místa přechodného bydliště, a to i s přihlédnutím k tomu, že den jednání 14. 7. 2011 spadá do období letních prázdnin, když dle nájemní smlouvy založené v soudním spisu neměl obecný zmocněnec v tomto období užívací právo k bytu, v němž dokládá svůj přechodný pobyt mimo trvalé bydliště (doba nájmu je navíc sjednána na období od 1. 8. 2008 - 30. 6. 2009). K důvodnosti nákladů za poskytnutou právní pomoc advokáta Nejvyšší správní soud odkazuje na judikaturu dovozující možnost nepřiznat odměnu advokátovi, pokud jeho podání neznamenalo ve skutečnosti právní pomoc stěžovateli (srov. usnesení č. j. 6 Azs 24/2010 - 60, ze dne 27. 10. 2010, dostupné na www.nssoud.cz).

[16] Nejvyšší správní soud vyzval přípisem ze dne 28. 2. 2012, č. j. 6 Ads 39/2012 - 14, žalobkyni k vyjádření ke kasační stížnosti a návrhu na přiznání odkladného účinku. Žalobkyně se vyjádřila prostřednictvím zástupce k návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti; k namítané zmatečnosti řízení a nepřezkoumatelnosti výroku o náhradě nákladů řízení se nevyjádřila, zástupce pouze požádal o prodloužení lhůty k vyjádření z důvodu předchozího zastoupení toliko v žalobním řízení a současně pro náhlé úmrtí babičky partnerky zastupujícího advokáta. Projednávaná věc není právně ani skutkově složitá, zástupce žalobkyni zastupoval již v žalobním řízení a důvody výlučně osobního charakteru nemohou prodlužovat soudní řízení. Zástupce žalobkyně navíc od okamžiku doručení vyjádření žalobkyně dne 13. 3. 2012 do rozhodnutí Nejvyššího správního soudu své vyjádření nikterak nedoplnil. Za této situace by prodloužení lhůty k vyjádření žalobkyně pouze znamenalo průtahy věci, v níž je stěžejní a důvodnou námitkou vada řízení znamenající nezákonnost rozhodnutí, ke které Nejvyšší správní soud přihlíží ex officio (§ 109 odst. 4 s. ř. s.). Poněvadž Nejvyšší správní soud rozhodl ve věci meritorně, nerozhodoval již o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

IV. Náklady řízení

[17] Krajský soud v Ostravě je v dalším řízení vázán vysloveným právním názorem (§110 odst. 4 s. ř. s.), v tomto řízení rozhodne i o nákladech řízení o kasační stížnosti (§ 101 odst. 4 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. března 2012

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně
senátu